

2021 m. balandžio 14 d. 21-064VK

**Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrui Mariui Skuodžiui
Lietuvos Respublikos energetikos ministrui Dainiui Kreiviui
Lietuvos Respublikos teisingumo ministrei Evelinai Dobrovolskai
Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministrui Gabrieliui Landsbergiui**

LIETUVOS VERSLO KONFEDERACIJOS SIŪLYMAS INICIJUOTI DISKUSIJĄ DĖL GALIMYBĖS SKŪSTI BALTARUSIJOS NAFTOS KOMPANIJĄ EUROPOS KOMISIJAI DĖL PIKTNAUDŽIAVIMO DOMINUOJANČIA RINKOJE PADĖTIMI BEI KONKURENCIJOS TEISĖS RIBOJIMŲ LIETUVOJE VEIKIANČIŲ ĮMONIŲ ATŽVILGIU.

Lietuvos verslo konfederacijos nariai, tarp kurių yra ir AB „Lietuvos geležinkeliai“, Lietuvos jūrų krovos kompanijų asociacija ir VĮ „Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija“, ragina atkreipti dėmesį į susidariusią situaciją dėl Baltarusijos krovinių vežimo per Lietuvą nutraukimo, bei **siūlo inicijuoti diskusiją tarp suinteresuotų įmonių bei valstybinių institucijų dėl galimybės teikti skundą Europos Komisijai dėl konkrečiai Baltarusijos naftos kompanijos (toliau – BNK) piktnaudžiavimo dominuojančia rinkoje padėtimi bei konkurencijos teisės ribojimų Lietuvoje veikiančių įmonės „LTG Cargo“, Klaipėdos jūrų uosto ir kitų Klaipėdoje veikiančių krovos kompanijų atžvilgiu.**

Faktinė situacija:

Baltarusijos naftos kompanija skelbia aukcionus naftos produktų vežimo paslaugoms įsigyti. Anksčiau jos nurodydavo, kad vežimus galima organizuoti į Lietuvos, Latvijos, Estijos uostus, tačiau po Baltarusijoje įvykusių prezidento rinkiminių įvykių ir susiklosčiusios politinės situacijos, **Lietuvos uostas nebėra nurodomas aukciono sąrašuose**, nors tarp visų pasirinkimų yra konkurencingiausias. Šiuo metu BNK nurodo tik Latvijos, Estijos ir Rusijos uostus.

LVK narių manymu, toks **BNK elgesys pažeidžia Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo** (toliau – SESV) **102 straipsnį** (ex Europos Sąjungos sutarties 82 str.; sutampa su Europos ekonominės erdvės susitarimo 54 str.), **kuriuo vidaus rinkoje yra draudžiamas „bet koks vienos ar keleto įmonių piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi vidaus rinkoje arba didelėje jos dalyje, galintis paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą“**. SESV 102 str. „a“ dalyje nurodyta, jog toks piktnaudžiavimas konkrečiai gali būti „nesąžiningų pirkimo ar pardavimo kainų arba bet kokių nors kitų nesąžiningų prekybos sąlygų tiesioginis ar netiesioginis nustatymas“. Pažymėtina, kad vidaus rinkos konkurencijos taisyklės gali būti taikomos ir tais atvejais, jeigu konkurencijai priešingi veiksmai atliekami už vidaus rinkos ribų, tačiau iškraipymai atsiranda ir vidaus rinkoje.

Apie BNK vykdomą krovinių nukreipimą sužinojome 2020 metų spalio pabaigoje, kuomet iš Baltarusijos neatvyko kroviniai į Klaipėdos uostą, nors iš BNK pusės buvo pateiktos paraiškos jų vežimui. Jokio oficialaus atsakymo iki šiol iš BNK nesame gavę.

Siūlymas:

LVK siūlo inicijuoti diskusijas su suinteresuotų įmonių bei valstybės institucijų atstovais dėl galimybės skusti BNK Europos Komisijai dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi. Siūlome inicijuoti bendrą formatą, kuriame energetikos, užsienio reikalų, teisingumo ir susisiekimo ministerijų atstovai bei suinteresuotų Lietuvos įmonių (AB „Klaipėdos Nafta“ ir kt.) bei verslo atstovai Gedimino pr. 2/1-28, LT-01103, Vilnius, Lietuva
Tel. +370 5 212 1111, info@lvk.lt, www.lvk.lt

galėtų priimti sprendimą, ar imtis šios iniciatyvos teikti skundą bei apsvarstyti kitas galimas alternatyvas.

Iššūkiai ir rizikos:

Įrodinėjimo bei kvalifikavimo prasme tai būtų netipinis piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi atvejis, tad reiktų surinkti nemažai duomenų apie BNK padėtį rinkoje, jos klientus, kitus naftos produktų eksportuotojus regione, BNK veiksmų neigiamą poveikį konkurencijai tarp kelių vidaus rinkos šalių ir ekonominį BNK veikos nepagrįstumą bei nesąžiningumą. **Dėl to ypač svarbu suvienyti jėgas tarp įmonių bei valstybės institucijų.**

Įrodinėjimas būtų sudėtingas, be to, EK gali skundo nepriimti ir nepradėti tyrimo. EK, kaip administracinė institucija, veikia visuomenės interesų labui ir savo nuožiūra nustato su taisyklių laikymosi užtikrinimu susijusios veiklos prioritetus. **Dėl to Europos Komisija gali atmesti skundą, jei ES nėra pakankamai suinteresuota tęsti tyrimą.** Dėl to ypač svarbu pateikti skundą su kuo didesniu „svoriu“ – šiuo atveju, ne tik suinteresuotų įmonių, bet ir Lietuvos vardu.

Taip pat pažymėtina, kad EK konkurencijos taisyklių pažeidimo tyrimai trunka keletą metų.

Galimi laimėjimai Lietuvai:

Europos Komisija turi efektyvius svertus nutraukti piktnaudžiaujančio dominuojančia padėtimi rinkos veikėjo pažeidimą bei kompensuoti nukentėjusioms įmonėms nuostolius. Komisija, atlikusi tyrimą, gali nuspręsti, jog BNK piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi bei skirti BNK vienkartinę ir/ar periodinę baudą. Tai būtų efektyviausias būdas nutraukti Lietuvos vežimo bei krovos paslaugas teikiančių įmonių diskriminavimą.

Be to, **pats kreipimasis į Europos Komisiją ir/ar tyrimo pradėjimas gali paskatinti BNK nutraukti Lietuvos įmonių diskriminavimą. EK gali skirti baudą, kurios dydis būtų iki 10 proc. metinių BNK pajamų. Būtent dėl tokios sankcijos grėsmės, 2011 m. Europos Komisijai pradėjus tyrimą po Lietuvos skundo įmonei „Gazprom“, 2012 m. pastaroji nutraukė Lietuvos skundžiamus veiksmus.**

Mes esame pasirengę plačiau pristatyti šį pasiūlymą ir detalizuoti teisinius bei praktinius argumentus, kodėl manome, jog skundo Europos Komisijai teikimas būtų racionalus, pagrįstas ir Lietuvai naudingas veiksmas.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Eglė Radišauskienė

Originalas nebus siunčiamas

Vilius Kriaučiūnas, el.p.: vilius@lvk.lt, tel. nr. +370 5 212 1111